

Revidering av taxor för miljö- och hälsoskydds- nämndens tillsynsverksamhet

Förslag från miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt miljöbalken (1998:808) fastställs i enlighet med bilaga 1 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
2. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt livsmedelslagstiftningen fastställs i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
3. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg fastställs i enlighet med bilaga 3 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
4. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer fastställs i enlighet med bilaga 4 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
5. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa fastställs i enlighet med bilaga 5 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
6. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt strålskyddslagen (2018:396) fastställs i enlighet med bilaga 6 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.
7. Taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet enligt marknadskontrollagstiftningen fastställs i enlighet med bilaga 7 till utlåtandet, att gälla från och med den 1 januari 2026.

Föredragande borgarråden Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 10 juni 2025 om *Revidering av taxor för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet* och har hemställt ärendet till kommunfullmäktige för beslut.

Timtaxan för livsmedelskontroll föreslås höjas från 1 790 kr/timme till 1 810 kr/timme, vilket motsvarar en höjning med 1,1 procent. Den föreslagna timtaxehöjningen beror på kostnadsökningar och då i synnerhet administrativa kostnader.

Timtaxan för miljöbalkstillsyn för år 2026 föreslås ligga kvar på 1 450 kr/timme. Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att miljöbalkstaxan justeras så att möjligheten att vid timdebitering avrunda tiden som debiteras upp till närmaste halvtimme tas bort. Utöver det föreslås ytterligare några mindre justeringar i bilagorna till taxan.

Övriga taxor följer beloppet för timavgift i miljöbalkstaxan och miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att möjligheten att vid timdebitering avrunda tiden som debiteras upp till närmaste halvtimme tas bort även för dessa.

Med föreslagna taxor prognostiseras självfinansieringsgraden för tillsynsverksamheten att vara densamma som i verksamhetsplanen för 2025 och Stockholms stad fortsätter därmed vara en av de kommunerna i länet med högst självfinansieringsgrad samtidigt som taxan ligger under länssnittet.

Taxorna föreslås gälla från och med den 1 januari 2026.

Beredning

Ärendet har initierats av miljö- och hälsoskyddsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret bedömer att justeringarna av taxorna för 2026 är motiverade utifrån kostnadsläget, principen om att verksamhetsutövare ska betala tillsynsavgifter som motsvarar den faktiska tidsåtgången och de fasta avgifterna samt för att bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Förslaget innebär en justering av taxan för att upprätthålla en taxenivå som motsvarar lagstiftningens krav på självkostnadsfinansiering, där målet är full kostnadstäckning. Stockholms stad tillhör de kommuner som har högst självfinansieringsgrad för tillsyn enligt miljöbalken och kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningarna, utan att tillhöra de kommuner som har de högsta timtaxorna, vilket är ett tydligt tecken på ett effektivt arbete. På samma gång uppvisar miljö- och hälsoskyddsnämndens båda myndighetsområden också mycket goda resultat i de årliga NKI-mätningarna (Nöjd Kund Index), vilket är mycket positivt.

Bilagor

1. Taxa från och med den 1 januari 2026 för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds verksamhet enligt miljöbalken, dnr KS 2025/953-1.2
2. Taxa från och med den 1 januari 2026 för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds verksamhet enligt livsmedelslagstiftningen, dnr KS 2025/953-1.3
3. Taxa från och med den 1 januari 2026 för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds verksamhet enligt lagen om åtgärder mot förorening från fartyg, dnr KS 2025/953-1.4
4. Taxa från och med den 1 januari 2026 för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds verksamhet enligt lagen om sprängämnesprekursorer, dnr KS 2025/953-1.5
5. Taxa från och med den 1 januari 2026 för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds verksamhet enligt lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, dnr KS 2025/953-1.6
6. Taxa från och med den 1 januari 2026 för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds verksamhet enligt strålskyddslagen, dnr KS 2025/953-1.7
7. Taxa från och med den 1 januari 2026 för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds marknadskontroll, dnr KS 2025/953-1.8
8. Timavgift med underlag för beräkning av avgiften enligt miljöbalken m.m., dnr KS 2025/953-1.9
9. Timavgift med underlag för beräkning av avgiften enligt livsmedels- och foderlagstiftningen, dnr KS 2025/953-1.10

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner och Andréa Hedin (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att godkänna förslaget till reviderad tillsynstaxa
2. Att därutöver anföra

Det är bra att se att förvaltningens förslag till taxehöjningar är relativt små, med oförändrad taxa för miljötillsyn och en höjning på 1,1 % för livsmedelstillsyn. Stockholms företagare har under de senaste åren genomgått många prövningar, med effekter från pandemin, stigande räntor, högre inflation och en sviktande konjunktur. Det är alltid, men kanske särskilt i tider som dessa, viktigt att staden inte lägger ytterligare börda på företagen genom omfattande taxehöjningar.

Vi välkomnar även förändringen kring avrundning uppåt av debiterad tid. Det kan vid en första anblick tyckas som en liten sak, men för kortare ärenden kan avrundningen, som förvaltningen själv beskriver, utgöra en betydande del av den debiterade tiden. Det är därför positivt att detta nu ändras. Företagare ska inte behöva betala för arbete som inte utförts.

Vi vill betona vikten av att förvaltningen fortsätter sitt arbete med att effektivisera sina processer, både för egen del för att hålla nere kostnader, och för att underlätta för stadens företagare när det gäller såväl antalet debiterade timmar som den tid företagen själva behöver avsätta för kontakt med staden. Många företagare vittnar om att den administrativa kontakten med staden tar oproportionerligt mycket tid i anspråk, på grund av hur processer och arbetssätt är utformade. Detta gäller förstås fler delar av staden än enbart miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, men för företagarna är all kontakt med stadens olika enheter kontakt med Stockholms stad.

Det är viktigt att staden upplevs som lösningsorienterad, serviceinriktad och informativ i sin tillsynsverksamhet. Det är också avgörande att företagarna upplever att kommunikationen med stadens olika enheter fungerar väl, något som de senaste åren lämnat mer att önska.

Tillsynen bör samordnas i så hög grad som möjligt, och arbetsmetoder som effektiviserar tillsynen utvecklas. Förvaltningen arbetar redan med riskbaserad tillsyn, men vi menar att det finns anledning att undersöka om detta arbetssätt kan utvecklas ytterligare, i syfte att minska bördan för de företag som följer regelverket. Ökad samordning mellan olika typer av tillsyn, både inom och mellan förvaltningar, bör eftersträvas för att göra stadens kontroll mer effektiv, i både stora och små frågor. Exempelvis i frågor rörande att bekämpa organiserad brottslighet bör ökad kunskapsdelning och samarbete kunna spela en viktig roll.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 22 oktober 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Kommunstyrelsen

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör årligen en revision av de tillsynstaxor som nämnden ansvarar för. De föreslagna revideringarna gäller taxebestämmelserna för miljöbalkstillsyn respektive livsmedelskontroll och syftar till att anpassa bestämmelserna till förändringar i rättsläget samt efter det tillsyns- respektive kontrollbehov som finns för de verksamheter som är baserade i staden. Justeringen av taxenivåerna syftar till att bibehålla en hög intäktskostnadstäckning enligt principen att verksamhetsutövare ska betala tillsynsavgifter som motsvarar den faktiska tidsåtgången.

Utöver miljöbalkstaxa och taxa enligt livsmedels- och foderlagstiftningen, har miljö- och hälsoskyddsnämnden taxor för tillsyn enligt lagen om åtgärder mot förorening från fartyg, lagen om internationella hot mot människors hälsa, strålskyddslagen, lagen om sprängämnesprekursorer samt marknadskontrollagstiftningen. Dessa taxor följer beloppet för miljöbalkstaxan.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 10 juni 2025 om Revidering av taxor för miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet och har hemställt ärendet till kommunfullmäktige för beslut. Fullmäktiges handlingsutrymme vid bestämmande av taxan regleras dock av regeringsformen, kommunallagen och miljölagstiftningen. Detta innebär att avgifterna måste stå i rimlig proportion till de kostnader som en verksamhetsutövare åsamkar tillsynsmyndigheten.

Taxa enligt miljöbalken

Taxan för miljöbalkstillsyn föreslås ligga kvar på samma nivå som för år 2025 (1450 kr/timme). Bakgrunden till detta är att förändringar i beräkningen av overheadkostnader förväntas leda till lägre kostnader, vilket kompenserar för bland annat de ökade lönekostnaderna som väntas.

Taxor för debitering av tillsyn enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg lagen (2006:1570) om internationella hot mot människors hälsa, strålskyddslagen (2018:396), lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer samt marknadskontrollagstiftningen följer beloppet för timavgift i miljöbalkstaxan och föreslås därmed ligga kvar på samma nivå.

Taxa enligt livsmedels- och foderlagstiftningen

Taxan för livsmedelskontroll föreslås justeras från 1790 kr/timme till 1810 kr/timme – vilket motsvarar en höjning med 1,1 procent. Den föreslagna timtaxehöjningen beror på ökade administrativa kostnader.

Revidering av taxornas lydelse

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår en revidering av taxan för tillsyn enligt miljöbalkens lydelse. Föreslagen förändring innebär att avrundning upp till närmsta halvtimme tas bort vid debitering. Anledningen är att självkostnadsprincipen bättre

följs när debitering kan baseras på den faktiska tidsåtgången. Fram till nu har det funnits ett behov av att kunna avrunda uppåt på grund av tekniska begränsningar i handläggningssystemet, men miljöförvaltningens nya handläggningssystem möjliggör debitering där ören ingår.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår att även taxor för debitering av tillsyn enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg lagen (2006:1570) om internationella hot mot människors hälsa, strålskyddslagen (2018:396), lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer samt marknadskontrollagstiftningen justeras så att möjligheten att vid timdebitering avrunda tiden som debiteras upp till närmaste halvtimme tas bort.

Den ekonomiska konsekvensen av att inte avrunda uppåt till närmsta halvtimme beräknas bli försumbar.

Ekonomiska konsekvenser

Med de föreslagna taxenivåerna beräknas intäkterna öka. Ökningen är en kombination av taxeökning (ca 0,5 mnkr) och volymförändringar (ca 0,2 mnkr). Taxeökningen krävs för att bibehålla täckningen av förvaltningens kostnader för existerande och kommande debiterbar tillsynsverksamhet. Detta är en nettoökning av taxan efter samtliga vidtagna effektiviseringar.

Taxorna föreslås gälla från och med den 1 januari 2026.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 juni 2025 följande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att föreslå att kommunfullmäktige fastställer taxa för miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, lagen om åtgärder mot förorening från fartyg, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, strålskyddslagen samt marknadskontroll, enligt tjänsteutlåtandets bilaga 1-7, att gälla från och med den 1 januari 2026.

Reservation av Torbjörn Erbe m.fl. (alla M), se Reservationer m.m.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Taxa enligt miljöbalken

Den befintliga taxan för verksamhet enligt miljöbalken (1998:808) togs fram efter det att miljöbalken infördes år 1999 och taxan trädde i kraft den 1 februari 2001.

Taxebestämmelserna har sedan dess löpande justerats och anpassats efter ny och

ändrad lagstiftning och rättspraxis. Vidare har beloppen årligen justerats för att kompensera för nämndens allmänna kostnadsökning, särskilt avseende löner.

Taxa enligt livsmedels- och foderlagstiftningen

För livsmedelskontrollen infördes den 1 januari 2007 en taxa för nämndens verksamhet enligt livsmedels- och foderlagstiftningen i enlighet med de EU-förordningar som utgör grunden i den europeiska livsmedelslagstiftningen. Taxan baseras sedan den 1 januari 2022 på efterhandsdebitering.

Livsmedelstaxan har sedan 2009 legat på en högre nivå än miljöbalkstaxan eftersom kostnaden för inspektörernas restid enligt regelverket inte ska debiteras som kontrolltid, utan inkluderas i timavgiften.

Övriga taxor

Utöver dessa taxor har nämnden gällande taxor för debitering av tillsyn enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg lagen (2006:1570) om internationella hot mot människors hälsa, strålskyddslagen (2018:396), lagen (2014:799) om sprängämnesprekursorer samt marknadskontrolllagstiftningen.

Beloppen i dessa taxor följer beloppet för timavgift i miljöbalkstaxan.

Grundläggande principer för arbetet med taxerevisionen

Förvaltningen genomför årligen en revision av nämndens samtliga taxor avseende såväl taxebestämmelser som taxenivåer. Syftet är att identifiera och föreslå anpassningar av taxorna efter förändringar i rättsläget, såväl lagstiftning som praxis, samt efter det tillsyns- respektive kontrollbehov som finns baserat på de verksamheter som är aktiva i staden. Den befintliga principen för taxesättningen är att varje verksamhet ska betala avgifter som motsvarar den faktiska tidsåtgången för nämndens tillsyn och kontroll. En grundregel är därför att verksamhetsutövarna som betalar fast avgift över tid ska få tillsyn och kontroll som motsvarar den betalda avgiften.

Full avgiftsfinansiering av tillsynen respektive kontrollen är en grundläggande princip enligt miljöbalken och EU-rätten. Denna princip bygger på att det är förorenaren som ska betala (polluter pays principle). Utgångspunkten är att avgifterna ska täcka en myndighets kostnader för framförallt kontroll- och tillsynsverksamhet samt prövning enligt lagstiftningen.¹

Principen innebär visserligen inte att full självfinansiering av all tillsynsverksamhet kan uppnås i praktiken. Arbete med överprövning av nämndens beslut, besvarande av remisser till prövningsmyndigheter i tillståndsärenden och ogrundade klagomål är exempel på områden som behöver finansieras med skattemedel eftersom det inte finns lagstöd för finansiering med avgifter för detta arbete. Förvaltningens föresats är ändå att behålla en hög självkostnadstäckning. Förvaltningen bedriver även ett kontinuerligt effektiviseringsarbete av de egna administrativa rutinerna och av tillsyns- och kontrollarbetet generellt.

Justering av timtaxorna

Generella grunder för justering av timtaxorna

Timtaxan ska enligt självkostnadsprincipen motsvaras av nämndens kostnader för tillsyn och kontroll. Mot denna bakgrund görs varje år en översyn av de olika timtaxorna för att i möjligaste mån spegla nämndens faktiska kostnader för denna verksamhet.

Faktorer som påverkar taxornas utveckling är främst centrala kostnader, till exempel inom IT (drift och utveckling), digitalisering, hyresökningar, administration samt förändring av antal årsarbetare som kostnaderna fördelas på. Även den årliga löneöversynen bidrar till de ökade kostnaderna. Medianlönen 2024 för miljöförvaltningens tillsyns- och kontrollpersonal var 41 100 kr, vilket är i nivå med länets medianlön. 2023 var medianlönen 39 800 kr.

Lönerörelsen 2025 slutade i att industrin slöt avtal om 6,4 procents löneökningar över två år, vilket är det så kallade ”märket”. För 2025 är det förhandlade lönepåslaget 3,4 procent. Då Stockholm stad följer detta avtal påverkas förvaltningens personalkostnader och således bidrar detta som en av flera beräkningsparametrar i taxeberäkningen.

Justering av taxa för tillsyn enligt miljöbalken

I enlighet med självkostnadsprincipen föreslås timtaxan för miljöbalkstillsynen ligga kvar på 1 450 kr/timme. De sociala avgifterna som del av personalkostnaderna minskade kraftigt mellan år 2024 och 2025, till följd av en inbromsning i inflationen och därmed lägre pensionskostnader. Detta kompenserar för de ökningar i priser och löner som ligger till grund för timtaxan. Ingen större förändring vad gäller de sociala avgifterna förväntas till 2026. Vissa förändringar har också gjorts i den bakomliggande beräkningen av overheadkostnader som ingår i miljöbalkstaxan, vilket har inneburit lägre kostnader.

För samtliga verksamheter, såväl de som betalar årsavgift som de som debiteras timavgift, pågår ett kontinuerligt arbete med att utveckla arbetssätten i tillsynen. Bland annat är syftet att hålla nere kostnaderna för företagen.

Kostnaderna för tillsynen fördelas på tre olika typer av tid:

1. Timmar som utförs direkt mot tillsynsobjekt och som utgörs av konkreta insatser som den enskilde verksamhetsutövaren kan iaktta.
2. Tillsyn som inte kan debiteras verksamhetsutövarna, exempelvis tillsyn på grund av obefogade klagomål och remisser till prövningsinstanser i överklagade ärenden och tillståndsärenden hos länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen. Denna del av tillsynsarbetet bekostas istället av skattemedel.
3. Indirekt tillsynstid avseende hela tillsynsområden mer allmänt, t.ex. allmän planering av tillsynsarbetet för olika områden, branschrapporter, fortbildning m.m. Hela kostnaden för denna indirekta tillsynstid ligger i själva timtaxan

och finansieras därmed gemensamt av tillsynsobjekten.

SKR har tagit fram prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som underlag vid beräkningen av kostnadsökningar i kommunala verksamheter. PKV tas fram genom att priserna för löner, material och tjänster samt köpt verksamhet viktas till ett genomsnittligt pris, se figur 1 nedan.

	2024	2025	2026	2027	2028
Arbetskraftskostnad*	5,5	-0,9	3,4	3,4	3,5
Övrig förbrukning**	2,7	3,0	2,5	2,6	2,6
Prisindex kommunal verk- samhet***	4,6	0,3	3,1	3,1	3,2

Figur 1: PKV för åren 2024-2028

* Lönekostnadsförändring inkl. förändring i arbetsgivaravgifter.

** 40 % lönekostnadsförändring och 60 % KPIF (konsumentprisindex med fast ränta).

*** Prognosen uppdateras vid varje ny skatteunderlagsprognos, ca fem gånger per år. Indexet kan komma att förändras för såväl innevarande som kommande år.

Miljöförvaltningen tillämnar dock inte indexuppräknings, utan gör istället en grundlig årlig taxeöversyn baserat på prognostiserade kostnader.

En detaljerad uträkning av timtaxan enligt miljöbalken finns i bilaga 8.

För 2026 prognostiseras självfinansieringsgraden för tillsyn enligt miljöbalken uppgå till 62,2 procent, vilket är samma som för 2025. 2024 hamnade självfinansieringsgraden för miljöbalken på 67 procent, vilket var högre än budgeterat. Denna avvikelse berodde på att intäkterna hamnade i princip i linje med budget samtidigt som framförallt personalkostnaderna blev lägre än budgeterat.

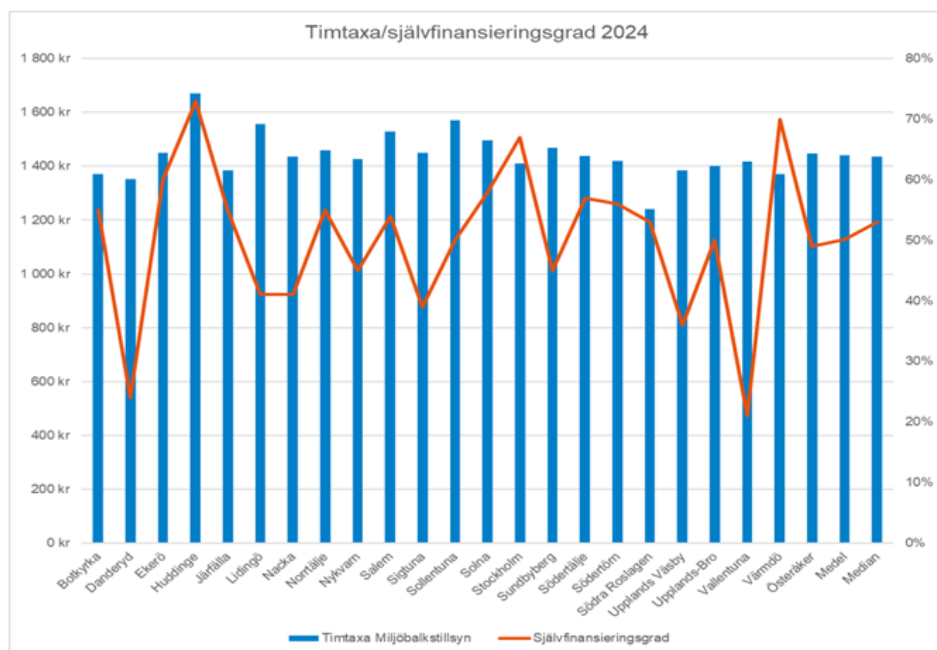
Inför 2025 fick nämnden ett sänkt intäktskrav för att möjliggöra ett ökat fokus på tillsyn inom områden med låg kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta.

Nämnden har genom systematiskt arbete över tid åstadkommit avsevärda förbättringar i fråga om självfinansiering. Som jämförelse kan nämnas att nämndens självfinansieringsgrad för tillsyn enligt miljöbalken, inklusive overheadkostnader, 2006 uppgick till 40 procent.

	VP 2024	VB 2024	VP 2025	Prognos 2026
Miljöbalkstillsyn (MB)				
<u>Självfin.grad Miljöbalkstillsyn</u>	63,5 %	67,0 %	62,2 %	62,2 %
Livsmedelskontroll				
<u>Självfin.grad Livsmedelskontroll</u>	72,6 %	75,8 %	71,2 %	71,2 %
MHN tillsyn	66,9 %	70,3 %	65,5 %	65,5 %

Figur 2: Självfinansieringsgrad miljöbalkstillsyn och livsmedelskontroll 2024-2026

Stockholm tillhör de kommuner i länet som har högst självfinansieringsgrad för tillsyn enligt miljöbalken, men utan att ha någon av de högre timtaxorna (se figur 3 nedan). Endast sju kommuner i länet hade en lägre taxa och endast två kommuner har inrapporterat en högre självfinansieringsgrad 2024 än Stockholm.

Figur 3: Relation mellan självkostnadsgrad och timtaxan för tillsyn enligt miljöbalken inom Stockholms län år 2024.

Justering av taxa för kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen

I enlighet med självkostnadsprincipen föreslås timtaxan justeras från 1 790 kr/timme till 1 810 kr/timme, vilket innebär en ökning med 1,1 procent. Den föreslagna timtaxehöjningen beror på kostnadsökningar och då i synnerhet administrativa kostnader.

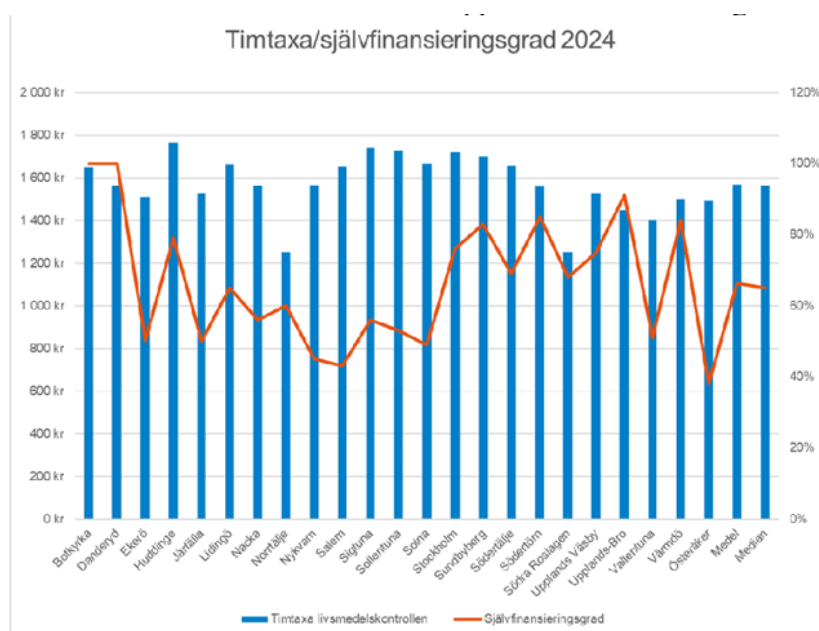
Livsmedelslagstiftningen medger inte att restiden utgör en avgiftsgrundande post och specificeras på fakturan. Däremot tillåter lagstiftningen att den timtaxa som är grunden för den avgift som påförs verksamhetsutövarna inkluderar kostnaden för inspektörernas restid. Restiden vid kontrollbesöken debiteras således inte särskilt, utan finansieras genom den högre timtaxan. Restiden beräknas utgöra cirka 20 procent av den utförda kontrolltiden.

En detaljerad uträkning av timtaxan enligt livsmedels- och foderlagstiftningen finns i bilaga 9.

För 2026 prognostiserar förvaltningen att självfinansieringsgraden för livsmedelskontrollen kommer att ligga på 71,2 procent (se figur 2 ovan), trots skattefinansierade budgetuppslag som tar tillsynsresurser i anspråk.

Nämnden har genom systematiskt arbete över tid åstadkommit avsevärda förbättringar i fråga om självfinansiering. Som jämförelse kan nämnas att nämndens självfinansieringsgrad för livsmedelskontrollen, inklusive overheadkostnader, låg på 47 procent år 2006.

Stockholm har en i jämförelse med övriga kommuner i länet hög självfinansieringsgrad för kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningarna. Timtaxan var bland de högsta i länet 2024. Skillnaden i timtaxan mellan länets kommuner fluktuerar dock mellan åren då inte alla kommuner uppdaterar sin taxa årligen.

Figur 4: Relation mellan självkostnadsgrad och timtaxan för livsmedelskontrollen inom Stockholms län år 2024.

Ekonomiska konsekvenser

Med de föreslagna taxenivåerna beräknas intäkterna öka, för livsmedelskontrollen och miljöbalkstillsynen sammantaget, med cirka 0,8 mnkr. Det är en funktion av taxeökning (ca 0,5 mnkr) i kombination med volymförändringar (ca 0,2 mnkr). Taxeökningen krävs för att bibehålla täckningen av förvaltningens kostnader för existerande och kommande debiterbar tillsynsverksamhet. Detta är en nettoökning av taxan efter samtliga vidtagna effektiviseringar.

Kostnadsökningarna beror framför allt på högre utgifter för personal, IT och gemensamma kostnader. Exempelvis medför den årliga lönerevisionen och indexuppräknings av lokalhyran kostnadsökningar på flera miljoner kronor sammanlagt för förvaltningen. Planering och omfördelning av resurser mellan tillsynsområden görs enligt behovsutredningen för tillsyn enligt miljöbalken och med beaktande av den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Omprioriteringar kan exempelvis ske till tillsynsområden med lägre debiteringsgrad där tillsyn är angelägen och ger större miljönytta.

Av figur 5 nedan framgår de ekonomiska konsekvenserna mer i detalj fördelat på miljöbalken och livsmedelskontrollen.

För livsmedelskontrollen blir intäktsökningen sammantaget 0,4 mnkr. Förändring av timtaxans storlek genererar en ökning av tillsynsintäkter om 0,5 mnkr som dock delvis reduceras av intäktsminskning om 0,1 mnkr, på grund av en liten förväntad volymminskning.

Tillsynsintäkterna enligt miljöbalken prognostiseras öka med totalt 0,4 mnkr till följd av volymökningar. Osäkerhetsfaktorer är främst utfall i personalomsättning, bortfall av tillsynsobjekt samt ifall omprioriteringar behöver göras mot andra tillsynsområden med lägre debiteringsgrad i syfte att uppnå större miljönytta.

Intäktsökningen innebär samtidigt kostnadsökningar eftersom det är en volymförändring.

mnkr	VP 2025	Tillsynsintäkter 2026 med föreslagen taxa och planerade timmar 2026	Ökning av tillsynsintäkter beroende på taxeökning	<u>Volymförändring</u>	Förändring totalt
Livsmedelskontrollen	45,6	46,0	0,5	-0,1	0,4
Miljöbalken	66,9	67,3	0,0	0,4	0,4
Summa Tillsynsintäkter MHN	112,5	113,2	0,5	0,2	0,8

Figur 5: Ekonomiska konsekvenser per område

Som anges i föregående avsnitt är tillsynen idag till största del avgiftsfinansierad, men vissa delar är skattefinansierade. Att en del av tillsynsverksamheten är skattefinansierad förklaras av att all tillsyn inte får debiteras, såsom:

- klagomål som är obefogade och där verksamhetsutövaren har fullgjort sin egenkontroll, inklusive RASFF-ärenden (kontroll vid livsmedelslarm) där ingen livsmedelsföretagare kan debiteras för kontrollen
- hantering av överklaganden
- remisser vid tillståndsprövningar av länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen
- proaktivt arbete för att upptäcka och förebygga matfusk och avfallsfusk

I den årligt återkommande jämförelsen mellan miljöförvaltningar i Stockholms län framgår att Stockholms miljöförvaltning har en hög självfinansiering både vad gäller tillsyn enligt miljöbalken och kontroll enligt livsmedelslagstiftningen. Eftersom olika tillsynsområden inom miljöbalkstillsynen har olika självfinansieringsgrad är det särskilt viktigt att förvaltningen utför tillsynen där behovet finns och gör mest miljönytta och inte planerar tillsynen utifrån självfinansieringsgraden.

Behovet av tillsyn förändras kontinuerligt. Förvaltningen bedömer att den totala volymen för tillsynen kommer att vara något högre under 2026, främst avseende skyddade områden.

Revidering av taxornas lydelse

Taxa för tillsyn enligt miljöbalken

Rättslig grund

Av 27 kap. 1 § första och andra stycket miljöbalken följer att kommunen får meddela föreskrifter om avgifter för kommunens kostnader för prövning och tillsyn enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av balken och för prövning och tillsyn med anledning av EU:s förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde. Det står kommunen fritt att bestämma om taxan och avgifternas storlek, dock givetvis inom den ram som uppställs av regeringsformen, kommunallagen (2017:725) och miljölagstiftningen. Detta innebär att avgifterna grundas på självkostnadsprincipen och måste stå i rimlig proportion till de kostnader som en verksamhetsutövare medför för tillsynsmyndigheten, även om en viss schablonisering av avgifterna av praktiska skäl är nödvändig.²

Ändringar av taxans lydelse

Föreslagna förändringar i taxans bestämmelser redovisas nedan med kursiv text och motiveras vid behov i efterföljande kommentar.

Gällande lydelse

Timavgift enligt 3§ d

7 §

Timavgift enligt 3 § d tas ut för varje påbörjad halvtimme nedlagd handläggningstid.

Detta innebär att den sammanlagda handläggningstiden avrundas till närmast högre halvtimme.

Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid myndigheten har använt för inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, resor, provtagning och kontroller, handläggning i övrigt samt föredragning och beslut. För inspektioner, mätningar och andra kontroller som utförs vardagar mellan klockan 19 och 07, lördagar,

söndagar och helgdagar tas avgift ut med dubbel timtaxa.

Avgift tas inte ut för handläggning av a) klagomål där verksamhetsutövaren har visat att olägenhet inte föreligger, utan att nämnden behövt vidta utredning i ärendet. b) överklaganden av nämndens eller överinstans beslut.

Ny lydelse

Timavgift enligt 3§ d

7 §

Timavgift enligt 3 § d tas ut för nedlagd handläggningstid.

Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteperson vid myndigheten har använt för inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, resor, provtagning och kontroller, handläggning i övrigt samt föredragning och beslut. För inspektioner, mätningar och andra kontroller som utförs vardagar mellan klockan 19 och 07, lördagar, söndagar och helgdagar tas avgift ut med dubbel timtaxa.

Avgift tas inte ut för handläggning av a) klagomål

där verksamhetsutövaren har visat att olägenhet inte föreligger, utan att nämnden behövt vidta utredning i ärendet. b) överklaganden av nämndens eller överinstans beslut.

Enligt nuvarande taxa ska timavgift inför debitering avrundas uppåt till närmaste halvtimme. Förvaltningen konstaterar att avrundningen, särskilt i ärenden med mindre total handläggningstid, kan utgöra en kännbar del av timavgiften. Behovet av att kunna avrunda uppåt har i första hand föranletts av att förvaltningens tidigare handläggningssystem inte kunnat hantera en debitering där ören ingår, vilket ofta kan

bli fallet om timavgiftsbeloppet behöver delas med fyra. Förvaltningens nya handläggningssystem har inte denna begränsning. Någon sådan uttrycklig möjlighet att avrunda upp till en halvtimme finns inte heller i nämndens taxa för kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen.

Under 2024 utgjorde intäkterna från avrundningen 1,58 % av de totala tillsynsintäkterna på avdelningen Miljö- och hälsa respektive 0,08 % av de totala tillsynsintäkterna på avdelningen Stadsmiljö.

Skillnaden i avrundningsintäkt beror på att det förekommer fler och mindre ärenden på avdelningen Miljö- och hälsa. Förvaltningen bedömer utifrån dessa siffror att de ekonomiska konsekvenserna av att avrundningsmöjligheten utgår är försumbara. I praktiken innebär ändringen att avgift i förekommande fall kan debiteras med en precisionsnivå på en kvart. I och med att avrundningen inte motsvaras av en konkret motprestation från förvaltningens sida innebär ändringen att nämndens debitering av timavgift i större utsträckning följer självkostnadsprincipen.

Förvaltningen föreslår därför utifrån ovanstående motivering att möjligheten att avrunda uppåt till närmaste halvtimme utgår.

Ändringar i Tabell 1:A-C

Tabellerna som hör till miljöbalkstaxan reglerar provningsavgifter m.m. (1:A), årliga fasta avgifter (1:B) och undersökningsavgifter (1:C). Tabellerna 1:A och 1:B har uppdaterats till följd av ändringar i tillsynsbehov. Föreslagna förändringar i tabell 1:A-B framgår nedan under särskilda rubriker för varje tabell.

Ändringar i Tabell 1:A

Justerade koder

<i>Kod</i>	<i>Justerings</i>	<i>Orsak</i>
M6:1	Avgiften för anmälan av saneringsåtgärd tas	Nuvarande lydelse medför oklarheter i tillämpningen i fråga om fastigheter med flera byggnader.
M6:2	ut per sanering och byggnad istället för per fastighet/objekt.	Ändringen motiveras även av att provningsavgiften bättre ska motsvara den faktiska handläggningstiden i anmälningsärendena.
M14:1	Ansökan om dispens enligt 2 kap. 39 § förordning (2014:425) från förbud i 37 § <u>mot användning</u> av växtskyddsmedel, <u>ny ansökan, en säsong</u>	Variationer i handläggningstiden medför ett behov av en differentierad provningsavgift

Nya koder

<i>Kod</i>	<i>Beskrivning</i>	<i>Orsak</i>
M14:2	Ansökan om dispens enligt 2 kap. 39 § förordning (2014:425) från förbud i 37 § mot användning av växtskyddsmedel, ny ansökan, två eller fler säsonger	Variationer i handläggningstiden medför ett behov av en differentierad prövningsavgift
M14:3	Ansökan om dispens enligt 2 kap. 39 § förordning (2014:425) från förbud i 37 § mot användning av växtskyddsmedel, uppföljande bekämpning, en säsong	Samma som ovan
M14:4	Ansökan om dispens enligt 2 kap. 39 § förordning (2014:425) från förbud i 37 § mot användning av växtskyddsmedel, uppföljande bekämpning, två eller fler säsonger	Samma som ovan

Ändringar i Tabell 1:B

Fasta årliga avgifter enligt tabellen omfattar endast avgiftsgrupper som avser verksamhetsområden som är representerade geografiskt inom Stockholm. Tabell 1:B uppdateras därför regelbundet i takt med att nya verksamhetsområden tillkommer inom Stockholms stad. Fram till dess att avgiftsgrupperna har införts i tabellen debiteras verksamheterna med timavgift. Likaså utgår som regel sådana avgiftsgrupper ur tabellen där det uppmärksamats att verksamhetsområdet inte längre förekommer inom staden eller där en timavgiftsdebitering bedöms som mer lämplig. Fasta årliga avgifter kan även införas för befintliga verksamhetsområden där förvaltningen ser ett behov av en mer regelbunden tillsyn av branschen.

Samtliga nya och justerade koder, samt orsaken till justeringen, framgår av tabellerna nedan.

Nya koder

<i>Kod</i>	<i>Beskrivning</i>	<i>Timmar</i>	<i>Orsak</i>
-intervall		2025	
Skyddade områden, intervall 4	<u>Biotoppsskyddsområde</u>	30	Nytt tillsynsområde

Justerade koder

Följande avgiftskoder föreslås justeras vad gäller antalet timmar.

Kod -intervall	Beskrivning	Justering	Orsak
63.10001	Väganläggning i drift upplåten för allmän trafik, med en sammanlagd trafik med mer än 1 000 miljoner fordonskilometer per kalenderår. Motsvarar en vägsträcka på c:a 55 km med 50.000 fordonspassager per dygn.	Timmarna justeras från 2004 till 1820	Det nya antalet timmar bedöms bättre motsvara tillsynsbehovet
63.10005	Trafikverkets byggande av Förbifart Stockholm	Timmarna justeras från 380 till 300	Samma som ovan
63.10006	Stockholms stad nybyggnad av väganläggning - Slussen.	Timmarna justeras från 250 till 200	Samma som ovan
63.10101	Spåranläggning i drift för lokal kollektivtrafik med en sammanlagd spårlängd över 80 kilometer.	Timmarna justeras från 350 till 450	Samma som ovan
63.10102	Spåranläggning i drift för regional kollektivtrafik eller nationell person och/eller godstrafik med en sammanlagd spårlängd över 30 kilometer.	Timmarna justeras från 42 till 85	Samma som ovan

Taxa för kontroll enligt livsmedels- och foderlagstiftningen

Rättslig grund

Av EU:s kontrollförordning 2017/625 följer en skyldighet för medlemsstaternas kontrollmyndigheter att ta ut vissa obligatoriska avgifter, däribland avgift för uppföljande kontroll av avvikelser som ursprungligen inte var planerad. Enligt 28 § livsmedelslagen (2006:804) respektive 28 § lag (2006:805) om foder och animaliska biprodukter får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Bemyndigandet innefattar också en rätt att föreskriva en skyldighet för kommuner att ta ut sådana avgifter. Med stöd av bemyndigandet har regeringen i livsmedelsavgiftsförordningen (2021:176), LAF, respektive foder- och ABP-avgiftsförordningen (förordning [2006:1165] om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter), FABPAF, föreskrivit att en kontrollmyndighets kostnader för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet ska täckas av avgifter. Därutöver finns vissa särskilda bestämmelser om avgifter i förordning (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från ett tredje land respektive i förordning (2011:1060) om kontroll vid export av livsmedel för sådan kontroll som utförs med stöd av dessa förordningar. Av 6 § LAF respektive 6 § FABPAF följer att om kontrollmyndigheten är en kommun ska avgifter fastställas av den kommunala nämnd som utför kontrollen på grundval av en taxa som kommunfullmäktige bestämmer.

Vad gäller avgifternas storlek anges i 17 § LAF respektive 13 § FABPAF att avgifterna ska beräknas på grundval av den allmänna principen om tillräckliga

finansiella resurser i artikel 78.1 kontrollförordningen 2017/625. Det innebär i sak att kommunerna ska beräkna timtaxan enligt självkostnadsprincipen. Avseende obligatoriska avgifter enligt kontrollförordningen finns dock särskilda bestämmelser i artikel 81-82 som anger vilka av kontrollmyndighetens kostnader som får ligga till grund för en beräkning av avgiften. Det finns inga hinder för en kommun att lägga kontrollförordningens bestämmelser till grund även för beräkningen av de frivilliga avgifterna.

Ändringar av taxans lydelse

Gällande lydelse

Timtaxa (timavgift)

7 §

Vid tillämpningen av denna taxa är timtaxan (timavgiften) *1 790* kronor per timme kontrolltid.

Ny lydelse

Timtaxa (timavgift)

7 §

Vid tillämpningen av denna taxa är timtaxan (timavgiften) *1 810* kronor per timme kontrolltid.

Förvaltningen föreslår att timtaxan i 7 § justeras till 1 810 kronor per timme kontrolltid i enlighet med vad som tidigare angetts i detta tjänsteutlåtande.

Ändringar i taxorna för tillsyn enligt lagen om åtgärder mot föroreningar från fartyg, enligt lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, strålskyddslagen samt marknadskontroll

Förvaltningen föreslår att möjlighet att avrunda uppåt till närmaste halvtimme utgår i taxorna enligt nedan. Skälen redovisas ovan under ändringar i miljöbalkstaxan.

Taxa för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds tillsynsverksamhet enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg

Gällande lydelse

2 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *varje påbörjad halvtimme handläggningstid. Därmed avses att den sammanlagda handläggningstiden avrundas till närmast högre halvtimme.*

Ny lydelse

2 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *nedlagd handläggningstid.*

Taxa för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds tillsynsverksamhet enligt lagen om sprängämnesprekursorer

Gällande lydelse

3 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *varje påbörjad halvtimme handläggningstid. Därmed avses att den sammanlagda handläggningstiden avrundas till närmast högre halvtimme.*

Ny lydelse

3 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *nedlagd handläggningstid.*

Taxa för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds tillsynsverksamhet enligt lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa

2 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *varje påbörjad halvtimme handläggningstid. Därmed avses att den sammanlagda handläggningstiden avrundas till närmast högre halvtimme.*

2 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *nedlagd handläggningstid.*

Taxa för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds tillsynsverksamhet enligt strålskyddslagen

Gällande lydelse

2 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *varje påbörjad halvtimme handläggningstid. Därmed avses att den sammanlagda handläggningstiden avrundas till närmast högre halvtimme.*

Ny lydelse

2 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *nedlagd handläggningstid.*

Taxa för Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnds marknadskontroll

3 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *varje påbörjad halvtimme handläggningstid. Därmed avses att den sammanlagda handläggningstiden avrundas till närmast högre halvtimme.*

3 § (första stycket)

Avgift tas ut som timavgift och betalas i efterskott för *nedlagd handläggningstid.*

Remissammanställning

Ärendet har initierats av miljö- och hälsoskyddsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Av kommunfullmäktiges budget för 2025 framgår att miljö- och hälsoskyddsnämndens myndighetsutövning och tillsynsarbete ska prioriteras och utvecklas i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för näringslivet. God och likvärdig service ska underlätta för företag att starta och verka i Stockholm. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska också säkerställa en fortsatt hög intäktsfinansieringsgrad.

Stadsledningskontoret konstaterar att Stockholms stad tillhör de kommuner i Stockholms län som har högst intäktsfinansieringsgrad för tillsyn enligt miljöbalken och livsmedelskontrollen men utan att tillhöra de kommuner som har de högsta timtaxorna.

Stadsledningskontoret anser att revideringen av taxan är väl anpassad till det allmänna kostnadsläget och den aktuella lagstiftningen på området. Det är av vikt att miljö- och hälsoskyddsnämnden följer utvecklingen av intäktsfinansieringsgraden nogsamt. Nämnden bör fortsätta det utvecklingsarbete som pågår med digitalisering, effektivisering och prioritering av verksamheten för att både bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad, och samtidigt kunna prioritera tillsyn med stor miljö- hälso- och samhällsnytta.

Stadsledningskontoret gör den sammanfattande bedömningen att justeringarna av taxorna för år 2026 är motiverade utifrån kostnadsläget, principen om att verksamhetsutövare ska betala tillsynsavgifter som motsvarar den faktiska tidsåtgången och de fasta avgifterna samt för att bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad.

Reservationer m.m.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation av Torbjörn Erbe m.fl. (alla M)

Torbjörn Erbe m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förslag för reviderade taxor samt att därutöver anföra följande:

Det är glädjande att se att förvaltningens förslag till taxehöjningar är relativt modesta, med oförändrad taxa för miljötillsyn och en höjning på 1,1 % för livsmedelstillsyn. Stockholms företagare har under de senaste åren genomgått många prövningar, med effekter från pandemin, stigande räntor, högre inflation och en sviktande konjunktur. Det är alltid, men kanske särskilt i tider som dessa, viktigt att staden inte lägger ytterligare börda på företagen genom omfattande taxehöjningar.

Vi välkomnar även förändringen kring avrundning uppåt av debiterad tid. Det kan vid en första anblick tyckas som en liten sak, men för kortare ärenden kan avrundningen, som förvaltningen själv beskriver, utgöra en betydande del av den debiterade tiden. Det är därför positivt att detta nu ändras. Självklart ska staden få ersättning för utfört arbete, men lika självklart är att företagare inte ska behöva betala för arbete som inte utförts.

Vi vill betona vikten av att förvaltningen fortsätter sitt arbete med att effektivisera sina processer, både för egen del för att hålla nere kostnader, och för att underlätta för stadens företagare när det gäller såväl antalet debiterade timmar som den tid företagen själva behöver avsätta för kontakt med staden. Många företagare vittnar om att den administrativa kontakten med staden tar oproportionerligt mycket tid i anspråk, på grund av hur processer och arbetssätt är utformade. Detta gäller förstås fler delar av staden än enbart miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, men för företagarna är all kontakt med stadens olika enheter kontakt med Stockholms stad.

Förvaltningen bör också arbeta aktivt med att hålla nere antalet debiterade timmar. Tillsynen bör samordnas i så hög grad som möjligt, och arbetsmetoder som effektiviserar tillsynen utvecklas. Förvaltningen arbetar redan med riskbaserad tillsyn, men vi menar att det finns anledning att undersöka om detta arbetssätt kan utvecklas ytterligare, i syfte att minska bördan för de företag som följer regelverket.

Ökad samordning mellan olika typer av tillsyn, både inom och mellan förvaltningar, bör eftersträvas för att göra stadens kontroll mer effektiv, i både stora och små frågor. Om en miljöinspektör ser vinflaskor på en restaurang utan serveringstillstånd, eller en kontrollant från tillståndsenheten upptäcker att mat förvaras på ett tveksamt sätt, bör den kunskapen delas inom staden och leda till adekvat uppföljning. Även i frågor rörande om att bekämpa organiserad brottslighet bör ökad kunskapsdelning och samarbete kunna spela en viktig roll. Stadens tillsyn är avgörande för att både skydda stockholmarnas hälsa och för att motverka oschysst konkurrens samt organiserad

brottslighet. En grundläggande målsättning för stadens tillsynsarbete bör vara att det ska vara en lätt börda för företag som sköter sig, men mördande tung för fuskare och kriminella. Det är viktigt att staden upplevs som lösningsorienterad, serviceinriktad och informativ i sin tillsynsverksamhet. Det är också avgörande att företagarna upplever att kommunikationen med stadens olika enheter fungerar väl, något som de senaste åren lämnat mer att önska. Vi tror, som nämnt ovan, att det finns betydande möjligheter att effektivisera miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsarbete, inte minst för att på så vis minska antalet timmar som företagare debiteras för tillsyn och för att hålla tillbaka de som bryter mot regler och lagar.